

Ahmet Demirhan

‘Evrensel’ ve ‘Komşu’

Batı Modernliğinde
Pavlusçu Dönüşüm

dünbugün
yarın

'Evrensel' ve 'Komşu'

Batı Modernliğinde
Pavlusçu Dönüşüm

Ahmet Demirhan

"dün" den öğrendiklerimize
"bugün" ü yaşamak
"yarın" ları aydınlatır.

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 98
Sosyoloji: 1

ISBN 978-605-4635-98-6
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2020

Yazar:
Ahmet Demirhan

Editör:
Nuh Muaz Kapan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Kapak/Mizanpaj:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Demirhan, Ahmet

‘Evrensel’ ve ‘Komşu’: Batı Modernliğinde Pavlusçu Dönüşüm

/ Ahmet Demirhan

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

131 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 98) ___ Dizin var

ISBN 978-605-4635-98-6

1- Sosyoloji 2- Batı 3- Modernizm 4- Pavlus

Bu kitap, 03.06.2014 tarihinde Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümünde Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU'nun danışmanlığında savunulan «‘Evrensel ve Komşu’ İnsan Hakları Üzerinden Bir Politik Sosyoloji Okuması» başlıklı yüksek lisans tezinin gözden geçirilerek kitaplaştırılmış halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Önsöz.....	7
Giriş.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

<i>Socius</i> , Evrensel ve Komşu.....	19
1. ‘Komşu’nun Sosyolojisi Mümkün mü?.....	23
2. ‘Evrensel’in Sınırları Var mı?.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

Evrensel: Kurucu mu, Özel mi?.....	39
1. Pavlus: Yeni bir Halkın Kurucusu?.....	41
2. Pavlus ve Politik Özneleşme.....	49
3. ‘Evrensel’in ‘Bakiye’si.....	56
4. ‘Evrensel’ ve ‘Politik Cemaat’.....	62
5. ‘Bakiye Evrensel’den ‘Cihanşümü’le.....	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

‘Komşu’nun Halleri	73
1. “Ya Benim Komşum Kim?”	76
2. “Komşum Kim ki Seveyim?”	81
3. “Komşunu Değil, İçindeki Yasayı Sev”	94
4. “Ya Kendi Kendimin Komşusuysam?”	102
Sonuç: ‘Evrensel’in Halkları, Mahrumların Hakları	113
Kaynakça	123
Dizin	129

Önsöz

Her çalışmanın elbette bir hikâyesi vardır. Bu çalışma da özellikle 1990’lı yıllarda, Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde okurken, o dönemde sosyal bilimler alanında çokça tartışılan ‘modernlik’-‘postmodernlik’ konusunda aldığım dersler ve yaptığım okumalarla birlikte ilk nüvesini kazandı. Batı toplumlarını anlamak için kullanılan bu kavramların aldığı biçim ve söz konusu toplumların kendilerini anlamaları açısından edindikleri işlev, bir noktaya kadar, hem sosyolojinin ve hem de Batı toplumlarının soyut modeller ekseninde kazandıkları içerikleri verebilmekteydi.

Ancak özellikle 2000’li yılların başında o dönemin hayli canlı ve sadece Batı toplumlarıyla sınırlı kalmayan bu tartışmaları yavaş yavaş söndü. Yerini ‘medeniyetler’ tartışmasından 9/11 sonrası daha ‘siyasal’ içerik kazanmış tartışmalarına; Batı’da Müslümanların varlığının Avrupa ve Amerika (hatta Kanada ve Avustralya gibi dünyanın iki ayrı ucunda yer almasına rağmen, ana akım Batılı toplumların kıyısında değerlendiren bölgeler) için ne anlama geldiğinden ‘Batı-dışı modernlikler’ tanımlamasının açtığı yeni imkânlara; özellikle ‘post-kolonyal’ çalışmaların Batılı modernlik söylemlerini yerinden etmesinden Husserl ve Heideg-

ger sonrası fenomenolojik geleneğin Batı'da dahi sosyal bilimler literatürüne sirayet etmesine; daha muhafazakâr bir modernliği savunan hermenötik çalışmalarından özellikle son on yılda sayıları muazzam bir biçimde artan 'dinsel olanın geri dönüşü' temalı çalışmalara ve hatta 'öteki' eksenli anlayışlara kadar birbirleriyle ilintili olan, ama farklı perspektifleri odağa almaya çalışan daha disiplinler arası konulara bıraktı.

Bu tartışmalar, modernlikle ve onun sonrasına geçtiğimizi iddia edenlerin postmodernlikleriyle belirlenen, klasik sosyolojinin kendi sınırları içinde tanımlamaya çalıştığı 'toplum' ve onunla bağlantılı 'siyaset', 'etik' ve hatta 'insan' kavrayışlarını da değiştirdi ve dönüştürdü. Artık klasik sosyolojinin ve hatta onun devamı olan modernlik projelerinin, postmodern versiyonları da dâhil, öne sürdüğü bir 'toplum' düzeni içinde yaşamıyoruz.

Dolayısıyla 'modernlik'-postmodernlik' eksenindeki tartışmalar, taraftarlarıyla ve muarızlarıyla, eski söylemsel güçlerini kaybetti. Ancak yerine ne geldi? Bu soruya net bir cevap vermenin mümkün olduğunu söylemek için henüz erken. Ancak Batılı toplumların kendi evrenselliklerini, kendi içkinlikleri içinde kurma çabalarında, kendi kökenlerini ve kaynaklarını yeniden yorumlama ihtiyacı içine girmeleri, bir semptom olarak değerlendirilebilecek bir husus.

Bu açıdan bu tezin hikâyesi, 'modernlik'-postmodernlik' konularındaki tartışmaların akabinde neyin geldiğini belirlemeye çalışan okumaların eşliğinde devam etti. Özellikle Hollanda'da kaldığım süre zarfında, tez yazma aşamasına gelinceye kadar normal akışında devam eden, ancak tez yazma aşamasında sekteye uğramak durumunda kalan Rotterdam Erasmus Üniversitesi Uluslararası Felsefe Programı esnasında, bu soruya cevap ara-

maya çalıştım. Aynı dönemde Batı'daki çalışmaların da etkisiyle, 'felsefe' ile 'din' arasındaki ilişkilerin, modern dönem sonrası mahiyeti üzerine eğilme ihtiyacı hissettim.

Ne var ki bu okumalar da, nihayetinde, yine bir 'toplum' fikrine gelip dayanıyordu. Böylece 'dinsel geri dönüşü' eksenli tartışmalarda nasıl bir 'toplum' öngörüldüğü sorusunun nasıl sorulabileceği ve muhtemel cevaplarının ne olabileceği arayışına başladım. 'Evrensel' kavramının yeniden tanımlanması çabaları burada ilk dayanak noktam oldu. Akabinde, 'evrensellik' tartışmalarında bir 'figür' olarak karşıma hep Pavlus çıktı. 'Evrensel', Batılı toplumların, globalleşme tartışmaları eşliğinde, kendisine dair bir imge sunmaya devam etmesine rağmen, Pavlus'u kaynak olarak kullanma çabalarında da bir 'köken' arayışını içeriyordu.

Ancak, artık klasik sosyolojinin tanımladığı şekliyle ortada bir 'toplum' fikri olmadığından, hem yeni 'evrensel' anlayışını ve hem de Aydınlanma'nın da ötesine giden, yeni 'köken' arayışlarını birbirine bağlayacak bir vasıtaya ihtiyacım vardı. 'İnsan hakları' söylemlerinin kullanılması burada imdadıma yetişti. 'Evrensel insan hakları' anlayışı, ister Batılı olsun isterse de Batı-dışı, 'toplum'ları bir yandan dikey olarak keserken ve onlara 'yukarı'dan bir 'norm' sunmaya çalışırken, diğer yandan da modernlik sonrası oluşmuş toplumsal mekanizmaları yatay olarak tanımlama ve toplumsallaşmış tanımları birbirleriyle ilişkisi açısından yeniden değerlendirme çabası içeriyordu. Elbette çalışmanın önündeki en önemli risk, henüz nasıl cevaplandırılacağı bilinmeyen bir sorunun peşine düşmüş olması. Umarım bu çaba peşinde giderken yolunu kaybetmemiştir.

Çalışmanın hikâyesinin şekillenmesi esnasında elbette ki hocalarımın ve arkadaşlarımdan birçok şey öğrendim. Öncelikle

Boğaziçi Üniversitesi yıllarımda, değerli hocalarım Faruk Birtok, Nilüfer Göle, Ayşe Öncü, Ferhunde Özbay, Nüket Sirman ile adlarını saymadığım diğer hocalarımla sosyolojik düşünme konusundaki katkılarını burada anmadan geçemem. Özellikle Birtok ile Göle'den aldığım seminer dersleri, 'modernlik'-'postmodernlik' eksenindeki tartışmalarda yönümü belirleyen dersler oldu. Yine aynı dönemde sadece ders sonrasında değil, Orta Kantine'de ve kimi zaman da Hisar'daki Ali Baba'nın kahvesinde yaptığımız tartışmalarda birçok meseleyi tartıştığımız, şimdi birçoğu yurt içinde ve yurt dışındaki üniversitelerde öğrenci yetiştirme gayreti olan sayısız arkadaşşıma da teşekkür borçluyum.

Erasmus Üniversitesi yıllarımdan, özellikle iki kişinin adını anmadan geçemeyeceğim: Dönüşmekte olan 'siyasal teori' anlayışları ile bunların nasıl bir toplum öngördüğü konusunda ufuk açıcı bir ders sunan Percy B. Lehning ile Afrika üzerinden Avrupa'ya bakmaya çalışan ilginç bir dersle, Batı toplumlarına dışarıdan nasıl bakılması gerektiğine dair bir bakış açısı sunan Wim van Binsbergen. Programdaki diğer hocalarımla dünyanın değişik bölgelerinden gelmiş olan ders arkadaşlarımla yanı sıra her ikisine de teşekkür borçluyum.

Bu arada, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi bölümüne devam ettiğim sırada, bana Kitab-ı Mukaddes'in nasıl okunması gerektiği konusunda unutulmaz bir yol açan Ömer Faruk Harman; dinlerin toplumlar üzerindeki etkisine dair okumalarıma yön veren yol göstericiliğiyle Kürşat Demirci ile 'dinler tarihi'ne sosyolojik bir bakış edinmemi sağlayan Yumni Sezen'in de adını anmadan geçemeyeceğim.

Hayatın beni sürüklediği değişik uğraşlar hengâmesinde tekrar akademik çalışmalara dönme umudumun azaldığı bir dö-

nemde, bana kapılarını açan Konya Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyelerine ayrı bir yer açmam gerekiyor. Özellikle tez danışmanım Abdullah Topçuoğlu, tez konusunu kendisine açtığımda gösterdiği yaklaşımla ve tezin yazımı aşamasında, sadece teşvikiyle değil yol göstericiliği ile de, teşekkür etmem gereken isimlerin başında geliyor. Değerli hocalarım Mustafa Aydın, Mahmut Atay, Ertan Özensel, Köksal Alver, Mahmut Hakkı Akın, Ramazan Yelken ile bölümün adını saymadığım diğer personeli, bana sadece hocalık yapmakla kalmadılar, teşvikleriyle ve yönlendirmeleriyle beni akademiye yeniden ısındırdılar. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Son olarak, eşim ile çocuklarım Amina Zehra ve Fikret Cemal'e de, bana katlandıkları için teşekkür borçluyum.

İlave olarak şunu belirtmek isterim: Çalışmanın kitaplaştırırken en büyük eksikliğin özellikle yazıldığı tarihten sonra Pavlus üzerine yayınlanan yayınları ve yapılan tartışmaları içermesidir. Belki bu eksiklik tezi yeni baştan tasarlayarak ve özellikle Ward Blanton ile Hent de Vries'in derlediği *Paul and Philosophers* gibi kapsamlı derlemelerden istifade ederek ona yeni bir biçim kazandırmakla giderilebilirdi. Lakin hem ilgi alanımı başka sahalara kaydırmıştım ve hem de Pavlus üzerine tartışmalar henüz kesilmiş de değildir.

Bu açıdan bu çalışma Batı'da evrensellik üzerinden Pavlus'a dönüş çabalarında bir durağın tasviri olarak değerlendirilebilir. Umarım bu tezin hazırlandığı dönemden sonraki Pavlus üzerine yapılan çalışmalara aşına olanlar, bu tasvirde hoşgörülebilir olanlardan daha fazla bir eksiklik bulmazlar.

Kaynakça

- Agamben, Giorgio (2004), *Auschwitz'den Artakalanlar*, çev. Ali İhsan Başgöl, (Bağımsız Kitaplar, İstanbul).
- Agamben, Giorgio (2005), *The Time That Remains: A Commentary on the Letters to the Romans*, (Stanford University Press, California).
- Anidjar, Gil (2003), *The Jew, The Arab: A History of Enemy* (Stanford University Press, California).
- Arendt, Hannah (1951), *The Origins of Totalitarianism* (Harcourt Brace, NewYork).
- Ayvazoğlu, Beşir (2014), *Yunus, Ne Hoş Demişsin: Cumhuriyet Sonrası Yunus Emre Yorumları* (Kapı Yayınları, İstanbul).
- Badiou, Alain (2003), *Saint Paul: The Fondation of Universalism*, (California: Stanford University Press, 2003)
- Badiou, Alain (2003a), "Beyond Formalisation: An Interview", *Angelaki*, 8/2.
- Badiou, Alain (2004) Etik: Kötülük Anlayışı Üzerine Bir Deneme, (Metis Yayınları, İstanbul).
- Badiou, Alain (2005), "“Universal Truths and the Question of Religion”: An Interview with Alain Badiou", *Journal of Philosophy and Scripture*, 3/1.
- Balibar, Etienne (1994), "Subjection and Subjectivation", *Supposing the Subject* içinde, der. Joan Copjec (Verso, Londra).

- Benyamini, Itzhak (2012), *Narcissist Universalism: a Psychoanalytic Reading of Paul's Epistles*, (Continuum, Londra).
- Benyamini, Itzhak (2013), "Love Your Neighbor: The Son, and the Sons' Community: Reading Paul's Epistles in View of Freud and Lacan", *Paul and Philosophers* içinde, der. Ward Blonaton ve Hent de Vries, (Fordham University Press, New York), s.413-436.
- Blumemberg, Hans (1993), *The Legitimacy of the Modern Age*, çev. R. M. Wallace, (The MIT Press, Cambridge, Matt: beşinci baskı).
- Boyarin, Daniel (1994), *A Radical Jew: Paul and the Politics of Identity*, (University of California Press, Berkeley).
- Castelli, Elizabeth. A. (2013), "The Philosophers' Paul in the Frame of Global", *Paul and Philosophers* içinde, der. Ward Blonaton ve Hent de Vries, (Fordham University Press, New York), s. 143-158.
- Caputo, John D. (2006), *The Weakness of God: A Theology of Event*, (Indiana University Press, Indianapolis).
- Cohen, Hermann (1995), *Religion of Reason: Out of the Sources of Judaism*, çev. Simon Kaplan, (Scholar Press, Atlanta).
- Demirhan, Ahmet (2002), "Önsöz: Heidegger ve Teoloji", Heidegger ve Teoloji içinde, der. A. Demirhan (İnsan Yayınları, İstanbul).
- Derrida, Jacques (1982), "End of Man", *The Margins of Philosophy* içinde, (University of Chicago Press, Chicago), s. 109-136.
- Derrida, Jacques (1999), *Adieu to Emmanuel Levinas*, çev. P. Brault ve M. Naas, (Stanford University Press, California).
- Derrida, Jacques (2002), "Faith and Knowledge: The Two Sources of 'Religion' at the Limits of Reason Alone", *Acts of Religion* içinde, der. Gil Anidjar (Routledge, Londra), s. 42-101.
- Derrida, Jacques (2004), "Plato's Pharmacy", *Dissemination* içinde, (Continuum, Londra), s. 67-186.
- Derrida, Jacques (2005), *On Cosmopolitanism and Forgiveness*, çev. Mark Dooley and Michael Hughes, (Routledge, Londra).
- Fredriksen, Paula (2009), "Historical Integrity, Interpretive Freedom: The Philosopher's Paul and the Problem of Anachronism", *St. Paul among Philosophers* içinde, der. John D. Caputo ve Linda Martin Alcoff (Indiana University Press, Indianapolis).

- Flamini, Roland (2014), "In Britain, Secularism Is Only Skin Deep", *World Affair*, 30 Nisan 2014.
- Foucault, Michael (1973), *The Order of Things*, (Vintage Book, New York).
- Freud, Sigmund (1957) "Mourning and Melancholia", *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, c. 14*, ed. James Strachey, (The Hogarth Press, Londra), s. 243-258.
- Freud, Sigmund (1997), *Bir Yanılsamanın Geleceği, Uygarlık, Din ve Toplum* içinde, çev. Selçuk Budak, (Öteki Yayınevi, Ankara, ikinci basım).
- Freud, Sigmund (1999), *Musa ve Tektarıklık, Dinin Kökenleri* içinde, çev. Selçuk Budak, (Öteki Yayınevi, Ankara, dördüncü basım).
- Gordon, Peter Eli (2003), *Rosenzweig and Heidegger: Between Judaism and German Philosophy*, (University of California Press, Berkeley).
- Habermas, Jürgen (2001), "Remarks on Legitimation through Human Rights", *The Postnational Constellation* içinde (Polity Press, Cambridge).
- Habermas, Jürgen (2002), "The German Idealism of Jewish Philosophers", *Religion and Rationality: Essays on Reason, God, and Modernity* içinde, der. E. Mendieta, çev. F. G. Lawrence, (The MIT Press, Cambridge, Matt.), s. 37-59.
- Habermas, Jürgen (2011), "'The Political': The Rational Meaning of a Questionable Inheritance of Political Theology", *The Power of Religion in the Public Sphere* içinde, der. E. Mendieta ve J. Vanantwerpen, (Columbia University Press, New York).
- Hartwich, Wolf-Daniel; Assman, Aleide ve Assman, Jan (2004), "Afterword", *The Political Theology of Paul* içinde, (California: Stanford University Press, 2004).
- Held, David (2005), "Principles of Cosmopolitan Order", *The Political Philosophy of Cosmopolitanism* içinde, der. Gillian Brock ve Harry Brighouse, (Cambridge University Press, Cambridge), s. 10-27.
- Hollander, Dana (2005), "Some Remarks on Love and Law in Hermann Cohen's Ethics of the Neighbor", *Journal of Textual Reasoning*, c. 4, no. 1.
- Honig, Bonnie (1991), "Declarations of Independence: Arendt and Derrida on the Problems of Founding", *The American Political Science Review*, 85/1, s. 97-113.

- Honig, Bonnie (2001), *Democracy and the Foreigner*, (Princeton University Press, Princeton).
- Ignatieff, Michael (2000), "Human Rights as Politics" ve "Human Rights as Idolatry", *The Tanner Lectures on Human Values*, www.tannerlectures.utah.edu.
- Kant, Immanuel (2002), *Critique of Practical Reason*, çev. Werner S. Pluhar, (Hackett Publishing Company, Indianapolis).
- Immanuel Immanuel (2008), *The Metaphysical Elements of Ethics*, çev. Thomas Kingsmill Abbott, (ARC Manor, Mariland).
- Levinas, Emmanuel (2004), "Humanity is Biblical", E. Weber'le söyleşi, *Questioning Judaism* içinde, çev. R. Bowlby, (Stanford University Press, California), s.77-86.
- Liotard, Jean-François ve Gruber, Eberhard (1999), "On a Hypen", *The Hypen: Between Judaism and Cristianity* içinde, (Humanity Books, New York).
- Moyn, Samuel (2005), *Origins of The Other: Emmanuel Levinas Between Revelation and Ethics*, (Cornell University Press, Ithaca ve Londra).
- Nietzsche, Friedrich (2006), *Thus Spoke Zarathustra: A Book for All and None*, çev. Adrian Del Caro, (Cambridge University Press, Cambridge).
- Rabinbach, Anson (1997), *In the Shadow of Catastrophe: German Intellectuals Between Apocalypse and Enlightenment*, (University of California Press, Berkeley).
- Ranciere, Jacques (2001), "Ten Thesis on Politics", *Theory & Event*, no. 5:3
- Ranciere, Jacques (2004), "Who is the Subject of the Rights of Man?", *The South Atlantic Quarterly*, no. 2/3.
- Reinhard, Kenneth (1997), "Freud, My Neighbor", *American Imago*, 54.2
- Reinhard, Kenneth (2005), "The Ethics of Neighbor: Universalism, Particularism, Exceptionalism", *Journal of Textual Reasoning*, c. 4, no. 1.
- Reinhard, Kenneth (2013), "Paul and the Political Theology of the Neighbor", *Paul and Philosophers* içinde, der. Ward Blonaton ve Hent de Vries, (Fordham University Press, New York: 2013), s. 449-465.

- Ricoeur, Paul (1965), "The Socius and the Neighbor", *History and Truth* içinde, çev. Charles A. Kelbley, (Northwestern University Press, Evanston), s. 98-109.
- Rosenzweig, Franz (1971), *The Star of Redemption*, çev. W. W. Hallo, (Holt, Rinehart and Winston, New York).
- Sarıbay, Ali Yaşar (2008), *Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji*, (Everest, İstanbul).
- Schmitt, Carl (1996), *The Concept of Political* (University of Chicago Press, Chicago,1996).
- Schmitt, Carl (2002), *Siyasi İlahiyat*, çev. Emre Zeybekoğlu, (Dost Kitabevi, Ankara).
- Schmitt, Carl (2003), *The Nomos of the Earth in the International Law of the Jus Publicum Europaeum* (Telos Press, New York).
- Taubes, Jacob (2004), *The Political Theology of Paul*, (Stanford University Press, California).
- Weber, Max (1961), *General Economic History*, çev. F. H. Knight, (Collier Books, New York).
- Weber, Max (2005), *The Protestant Ethics and the Spirit of Capitalism*, çev. Talcott Parsons, (Routledge, Londra).
- Zizek, Slavoj (1999), "The politics of truth, or, Alain Badiou as a reader of St Paul", *The Ticklish Subject* içinde, (Londra: Verso, 1999).
- Zizek, Slavoj (2000), *The Ticklish Subject: The Absent Centre of Political Ontology*, (Londra: Verso).
- Zizek Slavoj (2003), *Mutlak Kırılğan: Hristiyan Miras için Neden Mücadele Etmeye Değer*, (Encore, İstanbul).
- Zizek, Slavoj (2003a), *The Puppet and the Dwarf: The Perseve Core of Christianity*, (The MIT Press, Massachsette).
- Zizek Slavoj (2005), "Against Human Rights", *New Left Review*, no. 34.
- Zizek, Slavoj (2009), "Concluding Roundtable: St. Paul among the Historians and the Systematizers", *St. Paul among Philosophers* içinde, der. John D. Caputo ve Linda Martin Alcoff (Indiana University Press, Indianapolis: 2009).
- Zizek, Slavoj (2011), *Ahir Zamanlarda Yaşarken*, çev. Erkal Ünal, (Metis Yayınları, İstanbul).

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Dizin

- A**
Agamben, Giorgio 22, 46, 54, 55,
56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64,
66, 67, 68, 69, 70, 76, 93, 112,
119, 120
Arendt, Hannah 116, 117, 118,
119, 120
Avrupa 7, 10, 16, 34, 40, 81, 99,
101, 102, 103, 105, 116
Aydınlanma 9, 13, 15, 74, 90, 105
Aziz Francis, Assisili 82, 85
- B**
Badiou, Alan 40, 49, 50, 51, 52,
53, 54, 55, 56, 60, 61, 62, 63, 65,
66, 67, 68, 69, 70, 76, 77, 78, 111,
116
bakiye 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61,
62, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 93, 94,
102, 109, 110, 111
Batı 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 20, 32,
33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 44, 46,
- 73, 74, 75, 76, 78, 105, 106, 111,
113
Benjamin, Walter 93, 105
beyhude postmodern saçmalık-
lar 74
Blumenberg, Hans 104
- C**
Caputo, John D. 97, 98
caritas 29
Casanova, Jose 15
Critique 98
- D**
Derrida, Jacques 19, 20, 22, 54,
70, 108, 111, 119
Doğu 35
Durkheim, Emile 29
Düşman 43, 44, 45, 47, 83
- E**
Eski Ahit 47, 48, 57

‘Evrensel’ ve ‘Komşu’

Batı Modernliğinde
Pavlusçu Dönüşüm

Evrensel ve Komşu, modern sonrası toplumlarda “evrensel” kategorisinin nasıl anlaşıldığı ve kullanıldığı üzerine odaklanmaktadır. Özellikle son dönemde “evrensel” kategorisinin anlamını Pavlus’un Mektupları’ndan yola çıkarak yorumlayan Jacob Taubes, Franz Rosenzweig, Alain Badiou, Giorgio Agamben, Slavoj Žižek gibi düşünürlerin değerlendirmelerini ele alır. Bu tarz değerlendirmelerde kendisini gösteren “dinselin dönüşü” ifadesi üzerinde duran *Evrensel ve Komşu*, bu ifadeyle modern sonrası Batı toplumlarında, dini kavram ve kategorilerin, teolojinin alanından çıkarılarak seküler bir tarzda yorumlandıkları iddiası üzerinde durur. “Evrensel”in kapsayıcı ve herkese şamil bir kategori olmaktan ziyade, bir özneleşme ve toplumsal alan oluşturma olarak kullanıldığına işaret edilen *Evrensel ve Komşu*’da Kitab-ı Mukaddes’teki “komşunu seveceksin” buyruğuna gösterilen öneme dikkat çekilir. Böylece bir yandan toplumsal bir özneleşmenin alanı olarak kullanılan “evrensel” kavramı ve diğer yandan da bu tür bir toplumsallaşmayla oluşturulan alanı ifade eden “komşu” kavramları çerçevesinde “evrensel insan hakları” anlayışının yeri ve politik anlamları da sorgulanır.

